

ЕДМЪНД ХАМИЛТЪН ЧОВЕКЪТ, КОЙТО НАРИЧАШЕ СЕБЕ СИ ПО

Превод от английски: [Неизвестен], 2001

chitanka.info

Бродуей никога не е изглеждал толкова угнетяващ в ранния зимен сумрак, когато газовите фенери още не са запалени, а старите тополи с оголели клони се поклащат от студения вятър. Конските копита и колелата на каляските потракват и скърцат по разбития паваж, отгоре се сипе сняг на едри парцали.

Мислеше си, че навсякъде другаде би се чувствал по-добре, където и да е — в Ричмънд, в Чарлстън, във Филадельфия. Отвсякъде бяга и от всичко. Пък може просто да е в лошо настроение след днешната несполука — последната от дългата верига несполуки.

Сви и влезе в малка необзаведена кантора от две стаи. Хилавото човече зад писалището мигом вдигна глава и го загледа с надежда.

— Не. Нищо.

Надеждата в очите мигом угасна. Хилавият промърмори:

— Няма да изкараме дълго. — Млъкна, после добави: — Едно младо момиче е тук. Чака ви в кабинета.

— Не съм в настроение да давам автографи в лексиконите на млади момичета.

— Но... тя има вид на богата.

По се усмихна със своята саркастична усмивка и показа белите си зъби.

— Ясно. А богатите млади момиченца имат богати татковци, които могат да бъдат уговорени да вкарат малко пари в едно умиращо литературно списание.

Но когато влезе в кабинета и отвърна на поклона на момичето, вече беше самата учтивост.

— Поласкан съм, госпожице...

Тя прошепна, без да вдигне очи:

— Елен Донсел.

Беше облечена шикозно, като се започне от коженото манто и се стигне до красивата синя шапчица. Върху пухкавото ѝ лице бе застинало някаква глупаво изражение. Но когато го погледна, По изтръпна от изненада — очите ѝ блестяха и излъчваха ум и жизнена сила.

— Може би искате да ме поканите — започна той — да чета свои стихове на някого тази вечер, но за съжаление нямам време за това. Или може би ви трябва копие от „Нивга веч“, написано собственооръчно?

— Не — каза тя. — Имам послание за вас.

По я изгледа вежливо и очакващо.

— Така ли?

— От... от Аарн.

Думичката сякаш увисна във въздуха като ехо на далечна камбана и за няколко секунди двамата млъкнаха; отвън пак се чува копита и колела.

— Аарн — повтори той. — Колко приятно и звучно име. И кой е този Аарн?

— Не е човек — отговори госпожица Донсел, — а название на местност.

— Аха. И къде се намира?

Погледът ѝ го прониза.

— Нима не помниш?

Той съвсем се обърка. След като публикува фантастичните си разкази, хора с нездрава психика и направо луди не му даваха мира. Момичето обаче изглеждаше съвсем нормално, дори прекалено. Но този пламтящ поглед...

— Съжалявам — каза По, — но никога по-рано не съм чувал това име.

— Може би ти говори нещо името Лалу? — попита тя. — Това е моето име. А Яан? Това пък е твоето. Двамата сме от Аарн, макар ти да пристигна доста по-рано.

По се усмихна предпазливо.

— Имате доста разпалено въображение, госпожице Донсел. Кажете ми... На какво прилича мястото, откъдето сме дошли?

— То е в дъното на огромен залив, обрамчен от пурпурни гори. — Говореше, без да откъсва поглед от него. — И река Заира се спуска от планините, а кулите на Аарн блестят под лъчите на залязващото слънце...

Той я прекъсна със звънливия си смях, после продължи:

— ... и блестят в аления залез стотици тераси, минарета и кулички, сякаш прозрачни творения на силфиди, феи, гноми и призраци...

Пак се засмя и поклати глава.

— Това е краят на моята поема „Ал Аараф“. Да, разбира се, Аарн е Аараф. Името Лалу сте взели от моето Улалум, а Яан — от

Яанека... Госпожице, мога да ви поздравя за вашата необикновена прозорливост.

— Не — отсече тя. — Не, господин По. Точно обратното, вие сте взели имената!

Тя започваше да го интригува. Досега никога не беше му се случвало подобно нещо.

— Значи аз съм дошъл от Аарн? Защо тогава не го помня?

— Помниш, но съвсем малко — тайнствено прошепна тя. — Ти помниш мястото... почти. Ти си спомняш имената... почти. Ти ги вкара в своите стихове и разкази.

Интересът му нарастваше непрекъснато. Момичето имаше вид на симпатична глупачка, ако не беше този трескав поглед. И очевидно притежаваше страхотно въображение.

— Къде тогава се намира Аарн? На другия край на света? В градината на Хесперидите?

— Съвсем близо, господин По. Близо в пространството. Но не и във времето. Далеч, далеч в бъдещето.

— Значи аз и вие... сме дошли от бъдещето? Скъпо мое момиче, не аз, а вие трябва да пишете фантастика.

Тя не сведе поглед.

— Ти вече писа за това. В „Разказ за нащърбените планини“. За човека, който се връща в миналото.

— Така е — призна По. — Наистина съм го написал, но толкова некадърно, че веднага се опитах да го забравя. Беше един несполучлив опит.

— Така ли си мислиш? Значи съвсем случайно в главата ти е щукнала идеята за пътешествията във времето, към която никой преди това не се е отнасял сериозно? А може би просто да си си го спомнил, без да осъзнаваш това?

— Би ми се искало да е така. Уверявам ви, аз съвсем не съм от горещите поклонници на деветнайсети век. Но за нещастие, прекрасно помня целия свой живот, в него няма Аарн.

— И това го казва господин По! — реагира момичето. — Помнел целия си живот. Но ти си не само господин По, ти си още и Яан!

По се усмихна.

— Двама в едно тяло? Кажете, госпожице Донсел, чели ли сте разказа ми „Уилям Уилсън“? Там се разказва за човек, у когото има

второ „аз“, alter ego...

— Чела съм го — отвърна тя. — И си го написал точно ти, защото в теб има две личности, макар да не си спомняш за едната.

Тя се наведе напред и той си помисли, че погледът ѝ е много по-хипнотичен от погледите на месмеристите, от които толкова много се интересуваше. Гласът ѝ премина в шепот.

— Искам да те накарам да си спомниш. Ще те принудя да си спомниш. Само за това съм дошла тук...

— Вече говорихме по този въпрос — прекъсна я той, насилвайки се да запази тон на безгрижие. — Кажете ми — а как човек пътешества във времето? На някакъв летателен апарат?

Лицето ѝ оставаше все толкова сериозно, не трепна нито един мускул.

— Човешкото тяло не може да се премества във времето. Както и всеки друг физически, материален предмет. Но съзнанието не е материално, то е системата от електрически сили, които бушуват във физическия мозък. И ако отделиш съзнанието от мозъка, то може да бъде изпратено в посока, обратна на времето. В мозъка на човек от предходна епоха...

— И с каква цел?

— За да покори тялото си и да изучи историческите периоди през очите на хората, живели в миналото. Това е трудно и опасно, защото винаги има риск да се окажеш в мозъка на човек толкова силен духом, че да те подчини на себе си. Точно това се е случило с Яан, господин По. Той се е намирал във вашия мозък, но смазан; можел е да действа само върху подсъзнанието ви и всички негови спомени за вас са просто приказки и фантазии. — Помълча, после добави: — Трябва да имате много могъщ мозък, господин По, след като сте подчинили Яан.

— Наричали са ме всичко, но не и „глупак“ — промърмори той и махна с ръка към овехтеля си кабинет. — Виждате какви висоти достигнах с мощния си интелект.

— Това се е случвало и по-рано — прошепна момичето. — Един от нас попадна в плен на римския поет Лукреций...

— Тит Лукреций Кар? Зная го, госпожице, чел съм „За природата на нещата“ и странните му теории за атома.

— Не теории! — пак отсече тя. — Спомени! Толкова го измъчваха, че накрая се самоуби. Зная много други подобни примери в

различните исторически епохи.

— Блестяща идея! — каза По с възхищение. — И какъв разказ може да се получи...

— Аз разговарям с вас, господин По — прекъсна го момичето, — но се опитвам да извикам Ян. Събудете го, махнете му оковите на пленник на вашия ум, накарайте го да си спомни Аарн.

Говореше бързо, страстно, почти натрапчиво, без да откъсва очи от него. А той слушаше като в полусън имена и названия на местности от написани от самия него разкази, леко променени, но звучащи изненадващо правдоподобно от нейната уста.

— Когато настъпил — сега по-точно е да се каже „ще настъпи“ — Жестокият Век, човечеството ще открие такива разрушителни сили, за които изобщо не е подозирало.

По се усмихна леко, защото си спомни своя разказ, в който всички хора загиват от взрив и огънят унищожава светът. Момичето изглежда прочете това върху лицето му.

— О, не, човечеството не е било — извинете, няма да бъде — унищожено. Но мнозина ще загинат и когато Жестокият Век свърши, ще се появи Аарн, където живеем ние двамата. Спомни си, Ян! Спомни си нашия прекрасен свят! Спомни си деня, когато се спускахме по течението на Заира с твоята лодка. Надолу по жълтата вода, където цъфтяха водни лилии, а тъмната гора ни обгръщаше, докато пред самия Аарн, в Долината на многоцветните треви, не вързахме лодката. И се разхождахме сред сребристите дървета, гледайки осветените от слънцето кули на Аарн, над които прелитаха малки флаери. Не си ли спомняш? Точно тогава ти за пръв път ми каза, че си бил в Темпоралната лаборатория на Тсалал и си се съгласил доброволно да отпътуваш обратно във времето. Искаше да видиш света такъв, какъвто е бил преди убийствено жестоките войни; да видиш с очите на друг човек всичко онова, което е безвъзвратно изгубено за историята.

Помниш ли сълзите ми? Помниш ли как те убеждавах да останеш? Разказвах ти за онези, които никога не са се върнали. Но ти беше толкова погълнат от своята мисия, че не пожела да ме послушаш. И тръгна. И се случи това, от което най-много се страхувах — така и не се завърна.

Яан, говори ти твоята Лалу! Знаеш ли колко мъчително е очакването. Не можах да понеса тези страдания и получих разрешение от Темпоралната лаборатория да дойда тук и да те върна. Много седмици съм окована в това чуждо тяло. Дълго те търсех, докато не попаднах на разказите, имената и названията, които ние в Аарн знаем толкова добре. И разбрах, че само твоят господар би могъл да ги съчини.

Като в полусън По слушаше звънящите във въздуха имена и названия от измисления от него приказен свят. Но когато тя в отчаяние изкрещя името му, той се опомни и скочи.

— Скъпа госпожице Донсел! Възхитен съм от силата на вашето въображение, но се вземете в ръце.

Очите ѝ пламтяха.

— Да се взема в ръце ли? А как според теб прекарах няколко седмици в този уродлив ужасен свят, заключена в тялото на дебела грозна девица?

По потръпна, сякаш го бяха полели със студена вода. Нито една жена дори на шега не би казала подобно нещо за себе си. Но тогава излиза, че...

Стаята, сърдитото ѝ лице, целият свят сякаш се разлюляха в някаква досадна мъгла. Усети как в него се надига странна вълна, която помита всичко по своя път и за миг фантазиите му придобиха форми — малко деформирани, но реални.

— Яан?

Стори му се, че тя се усмихва. Е, да, тази хитруша успя да омагьоса с лунни лъчи или други някакви глупотевини знаменития господин По; сега ще е щастлива да го разказва на приятелките си. Гордостта и високомерието, дълбоко вкоренени в природата му, го накараха бързо да отхвърли смущението си.

— Съжалявам, но не мога да отделя повече време за вашата изненадваща *jeu d'esprit*, госпожице Донсел. Остава ми само да ви благодаря за онова старание, с което сте прочели моите незначителни разказчета.

С дълбок поклон той отвори вратата пред нея. Тя бързо скочи, сякаш някой ѝ бе ударил шамар. На лицето ѝ нямаше следа от усмивка.

— Напразно — каза след минута мълчание. — Всичко е напразно.

Погледна го, прошепна тихо „Сбогом, Яан“ и затвори с длани очи.

— Скъпа, моля ви...

Когато тя пак отвори очи, По замръзна — погледът ѝ беше лишен от живот, в него нямаше нищо освен глупава изненада.

— Какво? — попита тя. — Кой...

— Скъпа госпожице Донсел...

Тя изпищя. После започна да се суети, опитвайки се да закрие лицето си с длани, сякаш виждаше самия дявол.

— Какво се случи? — изкрещя тя. — Аз... нищо не помня. По пладне заспах... Как аз... Какво правя тук?

„Значи така... — помисли си По. — Разбира се. След като изпълни ролята на въобразяемата Лалу, сега иска да ни покаже, че онази е напуснала тялото ѝ.“

Като се усмихна ледено, той каза:

— Трябва да ви поздравя не само за богатото ви въображение, но и за блестящия ви артистичен талант.

Тя не обърна абсолютно никакво внимание на думите му, просто профуча край него и със замах отвори вратата. Беше късно, помощникът му си бе тръгнал, и когато По влезе в предната стаичка, госпожица Донсел вече бе изтичала на улицата.

Той веднага тръгна подире ѝ. Газовите фенери бяха запалени, но в първия момент не успя да я открие в гъмжилото от карети. После чу острия ѝ глас и видя как се качва на спрян до канавката файтон. Видя лицето ѝ, разширените от ужас очи, преди да потъне в мрака на возилото; файтонджията подвикна и конете зачаткаха с копита по паважа.

По беше човек с избухлив характер и усети някакво остро вътрешно раздразнение. Позволи си да го направят последен глупак и да слуша тази жалка лъжкиня и нейните тъпоумни размишления. Сигурно е горда и тържествува! И все пак...

Помъкна крака обратно към кантората си. Огромни пухкави снежинки лениво се сипеха около жълтата светлина на фенерите, уличният прах постепенно се превръщаше в полутечна кал. Рязък порив на вятъра донесе гълчава от кавга на другия край на улицата.

„Този грозен и ужасен свят...“ Винаги е мислел така, днес светът се показва още по-отвратителен. Навярно затова си спомни въздушните кули на Аарн, осветени от слънчевия залез — момичето разказа за тях сякаш четеше от книга.

Върна се в кабинета и седна на писалището. Раздразнението постепенно стихна и той се замисли дали не може в тази изкусна безсмислица да намери материал за нов разказ. Не, твърде много е писал на тази там; ще кажат, че се повтаря. Макар идеята за човек, изгубен във времето, да е доста привлекателна...

Тук пристигнах от Тюле, там бушуват налудничави бури, там над всичко стои Той, извън времето, извън пространството...

Кой е написал това — аз или Яан?

Лицето на По се състари, стана болнаво и измъчено. А ако всичко това е истина, ако утрешният ден види прекрасния свят на Тюле, Аарн, Тсалал? Ако онези призрачни образи, които така и не може да улови докрай с въображението си — Улялюм, Ленора, Морела, Лигея — някой друг ги пази в паметта му?

Толкова искаше да повярва... Но не бива, не може да си го позволи. Свикнал е да мисли логично, а ако повярва, всички мозъчни построения ще се разсипят като пирамида от карти и тогава му остава само да умре.

Не, няма да умира.

Не!

Когато отвори шкафчето на писалището и се пресегна за бутилката, ръката му вече почти не трепереше.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.